

Međunarodna konferencija Zajednička vizija: Obrazovanje za praktično znanje i veštine

Beograd, 20-21.09.2016.

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Dualni sistem obrazovanja kakav postoji u Nemačkoj ne bi trebalo „preslikavati“ u potpunosti, već njegove elemente treba prilagoditi mogućnostima i ekonomskim prilikama u Srbiji, saglasili su se učesnici međunarodne konferencije *Zajednička vizija: Obrazovanje za praktično znanje i veštine*, održane 20. i 21. septembra 2016. godine u Beogradu. Upravo na elementima dualnog obrazovanja zasnovan je kooperativni model koji se već nekoliko godina sprovodi u okviru projekta *Reforma srednjeg stručnog obrazovanja u Srbiji*.

O uspesima ovog projekta, ali i izazovima koji se javljaju u njegovom sprovođenju, bilo je više reči na ovoj konferenciji koju su zajednički organizovali Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS (MPNTR), Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ u ime nemačko-srpske razvojne

saradnje i Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja (ZUOV). Konferenciju je otvorio ministar prosvete Mladen Šarčević naglasivši da je reforma stručnog obrazovanja prioritet institucije na čijem je čelu. Sprovođenje kooperativnog obrazovanja omogućilo bi ne samo smanjenje nezaposlenosti mladih nego i poboljšanje standarda i statusa prosvetara, istakao je ministar.

Dualni sistem obrazovanja dokazuje svoju ekonomsku opravdanost višedecenijskim osnaživanjem privrede ove zemlje, rekao je tim povodom nemački ambasador u Beogradu, Aksel Ditman (Axel Dittmann), i dodao da srednje stručno obrazovanje ne treba shvatiti kao prepreku za građenje uspešne karijere i profesionalno usavršavanje. Gojko Banović, rukovodilac Centra za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih u ZUOV-u, potkrepio je

ovu tvrdnju podatkom da po zakonima Republike Srbije minimum 30% obrazovanja mora da bude opšte, tako da učenici u trogodišnjim srednjim stručnim školama nisu samo usko specijalizovani za određenu oblast, već imaju i znanja koja im omogućavaju da nastave školovanje. Profesor dr Zoran Avramović, direktor Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, izrazio je uverenje da će dobro odmeren kurikulum za srednje stručne škole mladima u Srbiji pružiti mogućnost daljeg akademskog obrazovanja, ali i zapošljavanja, kao što je to slučaj u Nemačkoj.

Kooperativno obrazovanje podrazumeva spoj nastave u školama i prakse koja se izvodi u preduzećima, uz stručne instruktore i rad na savremenim mašinama koje srednje škole ne mogu da priušte. Kroz rad u kolektivu učenici koji pohađaju praktičnu nastavu

u preduzećima ne stižu samo profesionalne kompetencije već i takozvane „meke veštine“, koje se odnose na komunikaciju na radnom mestu, timski rad i slično. Na taj način svršeni srednjoškolci dobijaju mogućnost da brže pronađu posao, i to često u preduzećima u kojima su pohađali praktičnu nastavu. U Srbiji se prva generacija učenika koji su u Pećincima završili školu po ovom modelu pravo iz školskih klupa zaposlila u kompaniji Boš (Robert Bosh d.o.o.), gde su obavljali praksu.

Možda zbog toga interesovanje za ovakav vid školovanja već godinama raste. Prema rečima Radovana Živkovića, rukovodioca Grupe za srednje stručno obrazovanje i vaspitanje u MPNTR, iako je od 228 obrazovnih profila u srednjim školama u Srbiji samo 59 modernizovano, 43% srednjoškolaca obrazuje se po nekom od ovih modernizovanih programa.

Na konferenciji *Zajednička vizija: Obrazovanje za praktično znanje i veštine* posvećenoj srednjem stručnom obrazovanju sumirani su svi dosadašnji rezultati reforme i ponuđena su rešenja za neke od operativnih problema sa kojima se implementatori ovog programa susreću u praksi. Konferencija je omogućila i uvid u iskustva u razvoju srednjeg stručnog obrazovanja u zemljama u okruženju čiji su stručnjaci i kreatori obrazovnih politika takođe učestvovali na ovom događaju.

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

„Reforma srednjeg stručnog obrazovanja“
Nemanjina 4/IV
11000 Beograd
Srbija

T +381 11 26 43 155
F +381 11 24 15 928
E giz-edu@giz.de
I www.giz.de
I www.kooperativnoobrazovanje.org

Dobro i za škole i za kompanije

An-Katrin Henšel (Ann-Kathrin Hentschel), vođa tima u projektu nemačko-srpske razvojne saradnje *Reforma srednjeg stručnog obrazovanja u Srbiji*, predstavila je zaključke koje je tim projekta izvukao iz dosadašnjeg rada na osavremenjivanju srednjeg stručnog obrazovanja. „Škole su uglavnom bile zadovoljne angažovanošću kompanija sa kojima sarađuju, a preduzećima su ispunjena očekivanja da će dobiti zaposlene sa kompetencijama potrebnim za određene poslove. Mnoga preduzeća izrazila su želju da prodube tu saradnju tako što će učestvovati u formiranju kurikuluma i ispitivanju učenika. Osim toga, pokazalo se da su učenici koji su obrazovani po kooperativnom modelu brže napredovali u sticanju znanja nego što je to do tada bio slučaj“, rekla je Henšel.

Hajnc-Diter Harbers (Heinz-Dieter Harbers), koordinator Sektora za održivi ekonomski razvoj i zapošljavanje, posvedočio je da raste interesovanje kompanija za ulaganje u obrazovanje budućih kadrova zbog toga što prepoznaju sopstvene koristi od ovog procesa. Na zahtev iz publike da prokomentariše mišljenje koje vlada u javnosti da „dualno obrazovanje priprema mlade za određeni položaj“ i za rad na poslovima koje Nemci ne žele da obavljaju, Harbers je odgovorio da u Nemačkoj 60% dece prolazi kroz dualni sistem i da su mnogi od njih po završetku školovanja zadovoljni svojim zaradama i poslovima koje obavljaju, a oni koji nisu – imaju mogućnost da nastave školovanje. Zbog pozitivnog uticaja na razvoj privrede, sistem obrazovanja zasnovan na elementima dualnog sistema trenutno se uvodi u brojne zemlje širom sveta, a uvođenje njegovih elemenata razmatraju i neke industrijalizovane zemlje poput Sjedinjenih Američkih Država.

Mirjana Kovačević, direktorka Centra za edukaciju Privredne komore Srbije (PKS), smatra da bi daljom implementacijom kooperativnog obrazovanja srpska privreda mogla da reši svoj dugogodišnji problem deficita kadrova, zbog kojeg mnogo vremena i novca gubi na prekvalifikovanje novozaposlenih.

Da bi se to ostvarilo pak, treba proširiti ovaj projekat. Iako oko 1.300 privrednih subjekata u Srbiji na neki način sarađuje sa školama, potrebno je i dalje promovisati ovu vrstu saradnje, ali i pravno je regulisati kako bi se u potpunosti iskoristio njen potencijal, zaključak je učesnika konferencije. Ministar Šarčević je najavio izmenu sistemskih zakona, koji bi omogućili dalji razvoj kooperativnog obrazovanja.

Šta dalje?

Drugog dana konferencije učesnici su razmenjivali stavove i zaključke o unapređenju srednjeg stručnog obrazovanja. Ocenjeno je da u ovaj posao moraju da se uključe sve zainteresovane strane – privreda, država i stručna javnost.

Posebna pažnja posvećena je pitanju na koji način motivisati privredu da uzme veće učešće u obrazovanju. Martin Knap (Martin Knapp) iz Nemačko-srpske privredne komore smatra da nemačka praksa strogog oporezivanja preduzeća koja ne učestvuju u dualnom sistemu nije najbolje rešenje za Srbiju i predlaže pozitivne podsticaje, poput smanjivanja članarine u PKS ili snižavanja poreskih stopa za firme koje odluče da sarađuju sa prosvetom.

Osim nemačkih, predstavljena su i iskustva iz regiona u sprovođenju reforme srednjeg stručnog obrazovanja. Jedno takvo, koje bi moglo biti primenjeno i u Srbiji, dolazi iz Hrvatske, gde su razvijeni alati za prikupljanje podataka o potrebama za kadrovima u malim i mikro kompanijama, koje čine najveći deo privrede u obema zemljama, a nisu dovoljno zastupljene u statistikama i analizama.

Pored reforme srednjeg stručnog obrazovanja, kao glavne teme ove konferencije, na radnim grupama bila su zastupljena i druga značajna pitanja koja se tiču unapređenja obrazovanja. U grupi posvećenoj karijernom vođenju i savetovanju i preduzetništvu diskutovalo se o važnosti rada sa decom pri izboru budućeg zanimanja, kao i o značaju preduzetničkog obrazovanja. Predstavljeni su primeri uspešnih

učeničkih kompanija u kojima đaci razvijaju preduzetničke veštine i stiču iskustvo koje ima veliku važnost u daljem razvoju njihove karijere.

U radnoj grupi posvećenoj stručnom obrazovanju kao sredstvu socijalne inkluzije govorilo se o položaju Roma u Srbiji, koji su i dalje izloženi diskriminaciji prilikom školovanja i zapošljavanja. Da kooperativno obrazovanje može doprineti poboljšanju društvenog položaja osetljivih grupa, pokazao je primer jedne zanatske škole iz Beograda koja je samoinicijativno otpočela saradnju sa kompanijama i prošle godine zaposlila celu generaciju učenika romske nacionalnosti u poznatom lancu beogradskih pekara.

Što se tiče primene zakonskih novina u obrazovanju odraslih, radna grupa koja se bavila ovom temom došla je do zaključka da je glavni problem u ovoj oblasti obrazovanja provera kvaliteta podučavanja, a kao jedan od alata za unapređenje obrazovanja odraslih

ponuđeno je definisanje liste stručnjaka za spoljno vrednovanje koju bi činili stručnjaci iz oblasti obuke, te bi, npr. kontrolu nastave iz oblasti ugostiteljstva obavljali stručnjaci iz ove privredne grane.

Na konferenciji *Zajednička vizija: Obrazovanje za praktično znanje i veštine* sumirani su svi dosadašnji rezultati reforme i ponuđena su rešenja za neke od operativnih problema sa kojima se implementatori ovog programa susreću u praksi. Aktivna participacija učesnika i publike na konferenciji pokazala je koliko značaj svi društveni akteri pridaju pitanju usklađivanja potreba privrede sa ponudom tržišta radne snage i izgradnji potencijala prosvetnog sistema da mladima ponudi kompetencije i znanja koja će im omogućiti lakše pronalaženje posla.

